

MARINAZKANE

© Testua: Mikel Susperregi Olaizola
© Irudiak: Lander Zurutuza Sunsundegi
© Edizio honena: Lezoko Udala

Lehen edizioa: 2017ko otsaila

ISBN: 978 84-617-8482 -0
Lege Gordailua: SS-143-2017

Diseinua eta konposaketa: Astidiseinua.com
Euskara zuzentzailea: Joxe Luix Agirretxe Mitxelena
Inprimaketa: HERKA S.L.

Produkzioa: Xalto ta Brinko Animazioa Elkartea
www.korrixaltotabrinko.com

MARINAZKANE

eta bere ZIRIKUAK

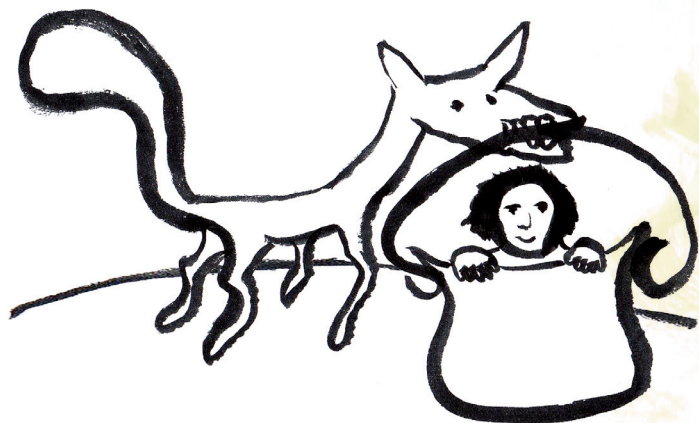

Testua: Mikel Susperregi

Irudiak: Lander Zurutuza

Marinazkane Jaizkibelen jaio zela diote batzuek, beste batzuek, berriz, zera diote, orain dela urte asko Lezotik pasatu zen titiritero edo mertxero talde baten gurditik modu misteriotsuan desagertu zen neskatxa jaioberria zela; azeri batek pertza bat lapurtu eta haren barnean haurra zihoala konturatu gabe, gordelekura eraman eta han, Azaritunboko zuloan, hazi zuena, horregatik dela hain azkarra.

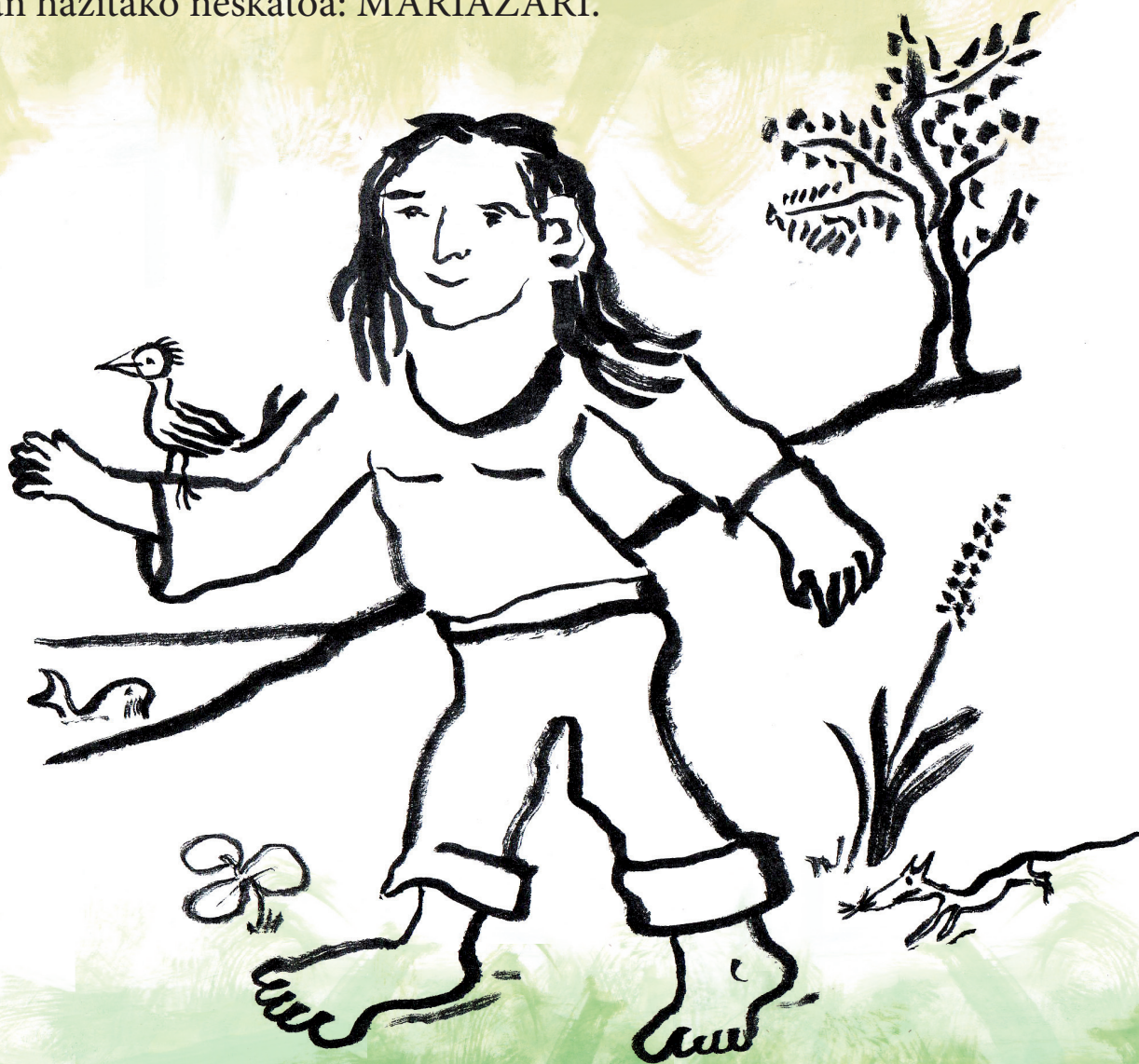

Ez da irudikatzen zaila
azerikumeen artean ttikitako
lehen urteak pasa zituen
neskatxak, adinean gora zihoan
eran, naturak Jaizkibelen
gordetzen zituen txoko eta sekretu
guziak nola deskubritu zituen.

Azaritunboko zuloa txiki geratu zitzaion, nonbait, eta Jaizkibel mendiko paraje berriak bere egin zituen poliki-poliki; izena ere bai, ezagun egin baitzen inguruan sena zuten bizidunen artean azeri artean hazitako neskatoa: MARIAZARI.

Marinazkane ez baitzen beti Marinazkane izan. Pertsona orok historia bat duen bezala, hark ere baduelako.

Egun batez, Mariazari Munttar inguruan belar batzuk biltzen ari zela, gazte bat ikusi zuen arroka baten gainean eserita, negar isilean.

—Kaixo, nor zara zu? Zer gertatzen zaizu? —galdetu zion Mariazarik.

Eta mutikoak hala arrapostu zion:

—Gure etxean hamaika senidetan ni nintzen ttikiena eta guztiontzat jatekorik ez zenez, inguruko baserri batera bidali ninduten morroi. Bertako nagusiak oso gaizki tratatzen ninduen, ordea, eta ospa egin nuen handik.

—Eta non bizi zara orain? —esan zion Mariazarik.

—Hor... —erantzun zuen gazteak, egur txar batzuekin harkaitz zuloan egindako etxola kaxkarra erakutsiz.

—Nahi bazenu, niretzat lan egin zenezake...

—Eta zer egingo nuke?

—Nik esaten dizudan guzia...Munttar.

Eta Mariazarik gerora Ziriku Nagusia izango zen mutikoari izena jarri zion, betiko soinean eramango zuen igitaia eskuan jarriz.

—Hasteko, ebaki horroko belar horiek...

Mariazarik eta Munttarrek urteak eman zituzten Jaizkibelen batera eta bestera. Lehenak, berezkoa zuen sorgin dohaina landuz eta garatuz, sendabelarrak biltzen zituen edabe eta ukenduak sortzeko; bigarrenak, Mariazarik behar zuen guzia lortzeko, mendi eta itsaso bazterreko zirrikitu guziak zirikatzen eta arakatzen zituen.

Halaxe aurkitu zituen, banan bana, han eta hemen, gerora ziriku izango ziren gainerako seiak: kostaldean, Sumillondon, Sahatsan eta Leteko parajeetan, harkaitzen kontra jo eta hondoratutako itsasontzi malapartatuetatik bizirik irtendako txo edo marinel gazteak;...

...edota Munttar bezala, askatasun bila Jaizkibelera ihes egindako baserritar bortitzen morroiak, haizeak halatsu urratzen dituen mendi kaskoetan: Allerrun bat, Ixkulinen bestea; eta basoaren bihotzean, Tiñelun, azkena.

MUNT'TARREN MUNT'TAR

SUMILLONDON SUMI

SAHATSAN SATS

ETA LETEN LET

ALLERRUN ALLER

IXKULIÑEN IXKU

ETA

TIÑELUN TIÑEL

Ederki antolatu zuen Mariazarik bere taldea; zirikuei, Jaizkibelgo leku jakin horietan, bakoitzak etxola handi bana eraikitzeko eskatu zien, behar izanez gero, denak bertan kabitu ahal izateko modukoak, eta beste lan batzuk ere agindu zizkien:

—Itsasoaren olatuen indarrak niregana bultzatu zintuzten bezalatsu botatzen ditu itsasoak bere belarrak lehorrera... Sumi, zuk itsasertzean topatzen dituzun itsas belar berde guziak jaso, lehortu eta zure etxolan gordeko dituzu.

—Sats, zuk alga gorriak eta, Let, zuk urdinak...

—Mendi lehorrean Aller eta Ixku, zuek kardabera, belar beltza, sapelarra, mariloka, zipitua, latxaskia, kamamila eta kaetx-belarra jaso eta gordeko dituzue...eta Tiñel, zuk basoan aurkitzen dituzun era guzietako onddo eta perretxikoak.

—Zuen biltegietatik zerbait behar badut, Munttar bidaliko dut bila....

Mariazarik bere jakituria eta indarra onerako erabiltzen zituen garaiak ziren. Jaizkibelen min hartutako artzainen bat topatzen bazuen, segituan osatuko zuen bere ukendu edo edabe sendagarriren batekin.

Pertsonak bakarrik ez, animaliaren bat trantze txarrean ikusten bazuen, modu berean lagunduko zuen, Munttar ziriku talde osoa biltzera bidali behar bazuen ere.

Ezagutzen zuen ongi LURRA.
ITSASOA ongi ezagutzen ikasi zuen...
eta laster galduko zuen ZERUAk ere harentzat misterio guzia.
Hiruren baitan biltzen diren fenomeno eta seinale guziak uztartzen
eta irakurtzen asmatu zuen Mariazarik. Hala sortu zen bere botererik
ezagunena:
Mariazarik alde z aurretik jakingo zuen beti Jaizkibelen ekaitzak noiz
joko zuen...

Horri esker, Jaizkibelgo artzainek beren artaldeak garaiz biltzen eta gerizatzen zituzten; mendian barrena sakabanaturik eraikitako zirikuen etxoletan.

—Munttar, ekaitza heldu da. Egin dei zirikuei!

Eta Munttarreko kaskotik, Ziriku nagusiak, irrintzi luze eta ozena botako zuen ekaitzaren berri emateko.

—Gorde zuen artaldeak, ekaitza heldu da! —zirikuek.
—Sorginaren zirikuak dira! Bil ditzagun ba abereak eta
babesean jarri!- artzainek.

—Eskerrik asko Mariazari!

—Ez horregatik, lagunok! Salda pixka bat nahi?

Eta Mariazarik su gainean, laratzetik zintzilikatutako burdinazko pertza ilunean egositako salda goxoa eskainiko zien artzainei, denboralea pasatzen zen bitartean.

Lagunak, eta esker onekoak, laster hasi ziren artzain lezoarrak Mariazari behar zen bezala goxatzen: ordainetan urtero euren artaldeetako zazpi ardirik ederrenak oparituz; denboraren poderioz, usadio bilakatuko zen jarduna.

Mariazari eta artzainen arteko hartu eman gozo eta emankorrak urte luzez iraun zuen. Urte askoan, bai.

Baina etorri zen, ordea, Jaizkibel mendiak ekaitzik jasan ez zuen urtea ere eta artzainei ez zitzaien iruditu orduan Jaizkibelgo sorginari urteroko zazpi ardiak eskaintzeko arrazoirik zegoenik.

Harrigarria bada ere, zazpi urtez jarraian gertatu zen egoera hura.

Hasieran Mariazarik ez zuen deus esan, baina kopetan zimur bat agertu zitzaion.

Bigarren urtean, sudur-muturrean kaetxa eta bizkar gainean konkorra.

Hirugarrenean, ilea urdindu eta aurpegia gorritu zitzaizkion.

Laugarrenean, gorputza makurtu eta umorea ozpindu zitzaion.

Sorginaren ispilu, zirikuen aldartearen trukatzeko joan zen eta, hasieratik, Mariazariren sorrera gogoraraziz bezala, bere ingurumarian bueltara zebilen azeriak ere alde egin zuen. Bosgarren urtean, zirikuei euren etxolakek erretzeko agindu zien; sendabelarrik eta algarik ez biltzeko, belar txarrak bakarrik.

Seigarrenean ez zuen jada salda goxorik prestatzen, potaje beltz higuigarri batez elikatzen zituen egunero bere burua eta zazpi zirikuena. Ondorioz, aurpegiak zornazorroz bete zitzaizkien eta buruak trapuekin estali behar izan zituzten ezin zutelako elkar ikusi, nardagarri bilakatu zirelako oso haien bisaia.

Zazpigarren urterako mundu guztiak MARINAZKANE esaten zion.

Ongia eta guztiontzako onura soilik bilatzen zituen sorgin
adeitsuaren arrastorik ez zen geratzen. Inguruko bazterrak
nahasten eta nazkatzen ematen zituen orduak, zirikuen
laguntzaz.

Egun batean, ezin izan zion bere ezinegonari gehiago eutsi.
Ziriku guztiak Munttarreko zelaian bildu eta honela mintzatu
zitzaien:

—Lezoko Artzain lelo horiek ni ere halakoxea naizela uste dute. Urte askotako tratua deus esan gabe hautsi dute. Ez didate aukerarik eman! Zazpi ardiak neronek hartuko ditut ordainetan!

—Nola, Marinazkane? —galdetu zion Munttarrek.

—Hemendik egun gutxi barru, lezoarrek Trapujaleren inauteria ospatuko dute. Ostegunzurin Trapujale bera Jaizkibeldik herriko festara jaitsiko da. Artzain gehienak ere menditik jaitsiko dira. Hori izango da gure aukera... Orduan, zazpi ardi lapurtuko dituzue; hona ekarri, bertan hil eta haien haragia surtan erreta janaz, ardi-larruekin zuentzat jantziak egingo ditugu.

—Gero, herrira jaitsiko gara...eta jendeak ardi-larruak nondik atera ditugun galdetzean...

—Zer esango diegu? —galdetu zuten zirikuek.

—...zuek mendian aurkitu dituzuela esango dugu, haragirik gabe zeudela, zuek larruak jaso besterik ez zenutela egin; errua Trapujaleri botako diogu. Jendeari hori esan: Ardiak Trapujalek hil ditu!

Marinazkanen zirrikuek, Ostegunzurin, sorginak agindutako guzia zehatz-mehatz bete zuten; eta halaxe lehertu zen, hasierako mingostasun malutak metatuz, poliki-poliki gorroto gupida gabe bihurtutako elur bola.

Zirikuek zazpi ardiak lapurtu... eta hil egin zituzten errua gero
Trapujaleri egozteko.

Eta hori, lagunok, oso ongi ezagutzen dugun beste istorio baten
hasiera da...

AKABO

9 788461 784820

Lezoko Unibertsitateko Udala

XALTO ta BRINKO
animazio elkarras